

Marinbiologerna Ulf Larsson och Sture Hansson från Stockholms universitet har undersökt vattenkvaliteten på 200 platser längs Östersjöns kust och fått positiva resultat. FOTO: LARS PEHRSON

Östersjöns vatten oväntat bra

Vattnet i Östersjön längs delar av kusten ser ovanligt bra ut. Forskare har under två veckor tagit prover på nästan 200 platser för att undersöka vattenkvaliteten och övergödning. Resultatet i år är överraskande.

– Det ser nästan ut som Medelhavet när vi tittar ner i vattnet, säger Ulf Larsson, docent i systemekologi.

Det är en ovanligt mulen och grå augustidag på havet strax utanför Vaxholm. Vågorna slår mot båtens för och regnet hänger i luften men marinbiologen Ulf Larsson, docent i systemekologi vid Stockholms universitet, trotsar ovädret för att ta prover på vattnet i Östersjön.

Han böjer sig ner och skruvar på ett av mätinstrumenten.

– Vi får köra lite långsammare och det tar längre tid när vädret är dåligt som i dag. Augusti riskerar att bli en väldigt dålig sommarmånad, men nu är vi snart klara med provtagningarna, säger han.

Marinbiologerna har varit i gång under en vecka i juli och en i augusti för att undersöka vattenkvaliteten på en rad olika platser. Sammanlagt 200, längs med kusten i Sörmlands, Uppsalas och Stockholms län. Och resultatet har varit över förväntan. På flera

platser i ytterskärgården och längs Sörmlandskusten har siktdjupet varit ovanligt klart, lika fin vattenkvalitet har det inte varit sedan mätningarna startade 2001.

Sommarens oväder och de senaste veckornas kraftiga blåst tros ligga bakom.

– Siktdjupen återspeglar hur mycket näringsämnen och övergödning det finns i vattnet. Dåliga siktdjup blir det när det är mycket gödning i vattnet. När det blåser så envist trycks det varma ytvattnet ut från kusten och ersätts med kallt djupvatten som innehåller mycket näringsämnen men mindre mängd plankton, säger Ulf Larsson.

30 tusen ton fosfor och en miljon ton kväve släpps årligen ut i Östersjön.

Han poängterar samtidigt att mätningarna kan variera stort från år till år och att årets goda resultat kan handla om tillfälliga förbättringar, som riskerar att gå tillbaka när vädret ändras.

– Om det är något som pekar på att det håller på att bli bättre eller sämre är för tidigt att säga.

Det vet vi inte förrän vi får provresultaten i november.

Syrebrist, döda bottnar, algblooming – vattenkvaliteten i Östersjön över lag är alldeles för dålig och havet har akuta problem. Övergödning anses vara det absoluta största, varje år släpps mer än 30 000 ton fosfor och nästan en miljon ton kväve ut rätt ut i vattnet, enligt Havet.nu.

Forskarna tar prover för att undersöka hur stor andel av dessa ämnen som finns i vattnet och mäter även syrehalt och siktdjupet. Mätningarna görs varje sommar sedan början av 2000-talet på uppdrag av Svealands kustvattenvårdsförbund (SKVVF).

Denna blåsiga dag sticks provinstrumenten ner i vattnen utanför Vaxholm. Stockholms inner-skärgård har inte oväntat betydligt högre totalkvävehalter än längre ut i havsbandet.

– De viktigaste ämnen som plankton behöver är kväve och fosfor, mängden kväve är ett sätt att se hur näringsrikt ett vattenområde är. Vi vet att den inre skärgården är påverkad av hur hela Storstockholm släpper ut mycket av sitt avloppsvatten där, säger Ulf Larsson.

Han säger att situationen i Stockholms skärgård förbätt-

Ulf Larsson kollar siktdjupet utanför Vaxholm. FOTO: LARS PEHRSON

”Det är betydligt mer syre än vad vi brukar se så det är positivt, men det är troligen något som påverkats av vädret.

Ulf Larsson, docent i systemekologi.

rats sedan 1970-talet i takt med fler reningsverk och en ökad medvetenhet om den känsliga marina miljön. Just här ute i Vaxholm är siktdjupen inte särskilt goda, däremot finns indikationer på högre halter av syre i vattnet, vilket glädjer forskarna.

– Syresituationen ser lite annorlunda ut där vi har mätt. Det är betydligt mer syre än vad vi brukar se så det är positivt, men det är troligen något som påverkats av vädret och kan gå tillbaka till normala nivåer.

Göran Andersson, förbundssekreterare på Svealands kustvattenvårdsförbund menar att det finns saker man kan tänka på som privatperson för att minska övergödningens problematiken.

– Man har åtgärdat väldigt många av de stora utsläppskällorna förhållandevis kostnads-effektivt, nu handlar det om att jobba med de enskilda utsläppen. Man kan se till att ha en fungerande avloppsledning på sitt fritidshus och tänka på att inte förorena dagvattnet genom att tvätta bilen på garageuppfarten. Att tömma båttoa på rätt sätt och inte rätt ut i havet.

NINNA BENGTSSON

ninna.bengtsson@svd.se